

Sygn. akt VI U 4804/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2013 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołań **M. S.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. :**

- z dnia 3 sierpnia 2012 r. nr (...)

- z dnia 3 sierpnia 2012 r. nr (...)

- z dnia 3 sierpnia 2012 r. nr (...)

w sprawach: **M. S.**

przeciwko: **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych**

Oddziałowi w B.

z udziałem zainteresowanych : **R. P. (1), Z. S. (1) i R. Z. (1) (poprzednie nazwisko K.)**

o ubezpieczenie i składki

I zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 3 sierpnia 2012 r. nr (...) w ten sposób, że stwierdza, iż M. S. (1) nie ma obowiązku uiszczenia składek na Fundusz Pracy za marzec 2009 r. i sierpień 2010 r. z tytułu zatrudnienia R. P. (1) i Z. S. (1) na podstawie umów o świadczenie usług;

II zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 3 sierpnia 2012 r. nr (...) w ten sposób, iż stwierdza, że M. S. (1) nie ma obowiązku uiszczenia składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za marzec 2009 r., sierpień 2010 r., listopad 2010 r., sierpień 2011 r. i styczeń 2012 r. z tytułu zatrudnienia na podstawie umów o świadczenie usług (...);

III oddala odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. nr (...) i (...) w części dotyczącej R. Z. (1) (poprzednie nazwisko K.);

IV oddala w całości odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 3 sierpnia 2012 r. nr (...).

Na oryginale właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 3 sierpnia 2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. orzekł że:

- R. K. (1) (aktualne nazwisko Z.) podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym (emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu) z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy świadczenia usług na rzecz płatnika WYDAWNICTWO (...) w okresie od 5 stycznia 2009r. do 31 marca 2009r.

- podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe R. K. (1) (obecnie Z.) z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy świadczenia usług wynosi: za miesiąc styczeń 2009r. – 0,00 zł, za miesiąc luty 2009r. – 0,00 zł, za miesiąc marzec 2009r. – 1752 zł;

- podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne i składka na ubezpieczenie zdrowotne R. K. (1) (obecnie Z.) z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy o świadczenie usług wynosi:

- za miesiąc styczeń 2009r. podstawa 0,00 zł, składka 0,00 zł;

- za miesiąc luty 2009r. podstawa 0,00 zł, składka 0,00 zł;

- za miesiąc marzec 2009r. podstawa 1554 zł 72 gr, składka 139 zł 92

gr.

W uzasadnieniu tej decyzji organ rentowy wykazał, że w wyniku kontroli przeprowadzonej w WYDAWNICTWIE (...) ustalono, że R. K. (1) świadczyła pracę na rzecz płatnika WYDAWNICTWO (...) na podstawie umowy zatytułowanej „umowa o dzieło”, przy czym ustalono także, że R. K. (1) wykonywała trwające w czasie, powtarzające się czynności tożsame z rodzajem działalności prowadzonej przez płatnika. W treści zawartej umowy nie został określony konkretny, indywidualny rezultat umowy – dzieło, w związku z czym umowa ta nie spełniała warunków z art. 627 Kodeksu cywilnego. Zgodnie z tym przepisem przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zawierający do zapłaty wynagrodzenia. Zdaniem organu rentowego zawarta przez R. K. (1) umowa o dzieło z dnia 5 stycznia 2009r. (Nr (...) na okres od 5.01.2009r. do 31.03.2009r.), w której powierzono R. K. (1) „zbieranie ofert reklamowych” – poza swym tytułem – ma charakter umowy o świadczenie usług, dla której zgodnie z art. 750 Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy o zleceniu, t.j. art. 734, który stanowi, że przez umowę zlecenie przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności dla dającego zlecenie.

Organ rentowy nadmieniał, że kopia „umowy o dzieło” znajduje się w aktach sprawy wraz z rachunkiem za jej wykonanie, a należność została R. K. (1) wypłacona w dniu 31 marca 2009r.

Ponadto organ rentowy poinformował, iż analiza dokumentów znajdujących się na koncie ubezpieczonej – R. K. (1) wykazała, że pobiera ona emeryturę, co – zgodnie z art. 9 ust. 4a ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2009r Nr 205, poz. 1585 z późn. zm. – powoduje, że osoba ta powinna zostać zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych (emerytalnego, rentowych i wypadkowego) przez płatnika WYDAWNICTWO (...) z tytułu wykonywania umowy zawartej 5.01.2009r., wyczerpującej znamiona umowy o świadczenie usług.

Jako podstawę prawną wydanej decyzji organ rentowy wskazał art. 38 ust. 1, art. 68 ust. 1 pkt 1 a i c, art. 83 ust.1 pkt 1 i 3 , art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 9 ust. 4a, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 3, art. 20 ust. 1 i art. 91 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 66 ust.1 pkt 1 lit.e, art. 69 ust.1 i art. 81 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008r., Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.).

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł płatnik M. S. (1) (prowadząca działalność gospodarczą pod firmą WYDAWNICTWO (...)), wnosząc „ o uchylenie tej decyzji odnośnie zakwalifikowania umowy zawartej ...” z Panią K. jako umowy zlecenia” i objęcie jej składkami ubezpieczenia społecznego. W uzasadnieniu swojego żądania M. S. (1) podnosiła, że R. K. (1) wykonywała na jej rzecz umowę o dzieło, co miało odzwierciedlenie w sposobie odebrania wykonanego dzieła i rachunku wypłaty należności za wykonane dzieła. Zdaniem odwołującego się płatnika umowa łącząca go z R. K. (1) nie była umową starannego wykonania charakterystycznego dla umowy zlecenia i nie zostały przez niego odebrane żadne prace w postaci konkretnych czynności, które powinny być wykonane z zachowaniem staranności. Kwota ta była umową rezultatu, a taka umowa zgodnie z Kodeksem cywilnym jest nazywana umową o dzieło. R. K. (1) została rozliczona z wykonania konkretnego dzieła, nie wnikając w szczegóły co robiła i jak robiła, aby je osiągnąć. M. S. (1) wskazywała też, że jako zlecający wykonanie dzieła odebrała kompletne dzieło i za to R. K. otrzymała zapłatę, a czynności które wykonała stanowiły zamknięty zestaw, dostarczony w postaci dzieła ostatecznego, kompletnego, które zgodnie z definicją umowy o dzieło można odłączyć od twórcy i nadal stanowi samoistny twór, kompletny i całkowity.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, powołując się na argumentację faktyczną i prawną przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Odrębną decyzją nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. stwierdził, że dla płatnika składek WYDAWNICTWO (...) kwota należnych składek na Fundusz Pracy wynosi:

- za miesiąc marzec 2009r. 67 zł 04 gr;
- za miesiąc sierpień 2010r. 161 zł 06 gr.

W uzasadnieniu tej decyzji organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 104 ust. 1 pkt 1a i c ustawy z 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.) obowiązkowe składki na Fundusz Pracy ustalone od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, wynoszących w przeliczeniu na okres miesiąca, co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę, opłacają pracodawcy oraz inne jednostki organizacyjne m. in. za osoby pozostające w stosunku pracy i osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. – Kodeks cywilny stosuje się przepisy dotyczące zlecenia.

W wyniku kontroli przeprowadzonej u płatnika: WYDAWNICTWO (...), organ rentowy ustalił, że płatnik ten zatrudnił Z. S. (1), R. P. (1) i R. K. (1) na podstawie umów zatytułowanych „umowa o dzieło”, a osoby te wykonywały trwające w czasie, powtarzające się czynności tożsame z rodzajem działalności prowadzonej przez płatnika. W treści zawartych umów nie został określony konkretny, indywidualny rezultat umowy – dzieło, w związku z czym umowy te nie spełniały warunków z art. 627 Kodeksu cywilnego. Zatem – w opinii inspektora kontroli – zawarte umowy (poza swym tytułem) miały charakter umów o świadczenie usług, dla których zgodnie z art. 750 Kodeksu cywilnego, stosuje się przepisy o zleceniu.

Odwołanie od tej decyzji wniósł płatnik M. S. (1) (prowadząca działalność gospodarczą pod firmą WYDAWNICTWO (...)) domagając się „uchylenia decyzji ZUS odnośnie zakwalifikowania umów zawartych ze Z. S. (1), R. P. (1) i R. K. (1) jako umowy zlecenia i objęcie ich składkami na Fundusz Pracy. W uzasadnieniu swego żądania M. S. (1) podawała, iż Z. S., R. P. i R. K. wykonywali na rzecz należącej do niej firmy, kilkakrotnie umowy o dzieło, co miało odzwierciedlenie w sposobie odebrania przez nią wykonanego dzieła i wypłacenie należności za wykonanie dzieła. Zdaniem odwołującej się zawarte umowy nie były umowami starannego wykonania, charakterystycznego dla umowy zlecenia i nie zostały odebrane przez nią żadne prace w postaci konkretnych czynności, które powinny być wykonane z zachowaniem staranności. Umowy zawarte z wyżej wskazanymi osobami były umowami rezultatu, a takie umowy – zgodnie z Kodeksem cywilnym – nazywa się umowami o dzieło. Skarżąca eksponowała, iż osoby przez nią zatrudnione na podstawie tych umów zostały rozliczone z wykonania konkretnego dzieła, nie wnikając w szczegóły co robiły i jak robiły aby je osiągnąć. Płatnik twierdził, że jako zlecający wykonanie dzieła odebrał kompletne dzieło i za to

osoby te otrzymały zapłatę, a czynności, które wykonywały, stanowiły zamknięty zestaw dostarczony w postaci dzieła ostatecznego, kompletnego, które zgodnie z definicją umowy o dzieło można odłączyć od twórcy, i nadal dzieło stanowi samoistny twór kompletny i całkowity.

Sprawa z odwołania M. S. od decyzji (...) Oddziału w B. nr (...) z dnia 3 sierpnia 2012r. zarejestrowana została w Sądzie Okręgowym w Bydgoszczy pod sygn. akt VI U 4805/12 i zarządzeniem z dnia 16 lipca 2013r. połączona do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą niniejszą o sygn. akt VI U 4804/2012.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania od decyzji nr (...) z dnia 3 czerwca 2012r., powołując się na argumentację przedstawioną w uzasadnieniu tej decyzji.

Odrębną decyzją nr (...) z dnia 3 sierpnia 2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 205, poz. 1121 z późn. zm.) w związku z art. 29 ust. 1 ustawy z 13 lipca 2006r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. Nr 158, poz. 1121 z późn. zm.) stwierdził, że dla płatnika składek WYDAWNICTWO (...) kwota należnych składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wynosi:

- za marzec 2009r. 4 zł 36 gr;

- za sierpień 2010r. 6 zł 57 gr;

- za listopad 2010r. 1 zł 92 gr;

- za sierpień 2011r. 2 zł 55 gr;

- za styczeń 2012r. 1 zł 09 gr.

W uzasadnieniu tej decyzji organ rentowy wskazał, iż w myśl art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 2006r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy obowiązującej go składki na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych ustala się od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe bez stosowania ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 powołanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. do kwoty trzydziestokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia). W wyniku kontroli przeprowadzonej u płatnika WYDAWNICTWO (...) ustalono, że płatnik zatrudniał Z. S. (1), R. P. (1) i R. K. (1) na podstawie umów zatytułowanych „ umowa o dzieło ”, a osoby te wykonywały trwające w czasie, powtarzające się czynności tożsame z rodzajem działalności prowadzonej przez płatnika. W treści zawartych umów nie został określony konkretny, indywidualny rezultat umowy – dzieło, w związku z czym umowy te nie spełniały warunków art. 627 Kodeksu cywilnego. Zatem – w opinii inspektora kontroli – zawarte umowy (poza swym tytułem) miały charakter umów o świadczenie usług, dla których zgodnie z art. 750 Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy o zleceniu.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł płatnik składek M. S. (1) (prowadząca działalność gospodarczą pod firmą (...)), domagając się uchylecia decyzji ZUS odnośnie zakwalifikowania umów zawartych przez nią z Z. S., R. P. i R. K. jako umów zlecenie i objęcia ich składkami na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. W uzasadnieniu swego stanowiska prawnego odwołująca się powieliła argumentację przedstawioną w swoich odwołaniach od decyzji nr (...) z dnia 3 sierpnia 2012r., w szczególności kwestionując stanowisko organu rentowego, zgodnie z którym umowy zawarte ze Z. S., R. P. i R. K. były umowami o świadczenie usług, a nie umowami o dzieło.

Sprawa z odwołania M. S. od decyzji (...) Oddziału w B. nr (...) z dnia 3 sierpnia 2012r. zarejestrowana została w Sądzie Okręgowym w Bydgoszczy pod sygn. akt VI U 4806/12 i zarządzeniem z dnia 16 lipca 2013r. połączono do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą niniejszą o sygn. akt VI U 4804/12.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania od decyzji nr (...) z dnia 3 sierpnia 2012r., powołując się na swoje stanowisko przedstawione w uzasadnieniu tej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił i rozważył, co następuje:

W dniu 5 stycznia 2009r. M. S. (1) i R. Z. (1) (poprzednie nazwisko K.) zawarły pisemną umowę, nazwaną „umową o dzieło nr (...)”, na mocy której M. S. (1) (jako zamawiający) zamówiła u R. Z. (1) wykonanie dzieła polegającego „na zbieraniu ofert reklamowych w miejscowościach Z., H., Ł., Ż.”, a R. Z. (1) (jako wykonawca) przyjęła to dzieło do wykonania w terminie od 5 stycznia 2009r. do 31 marca 2009r. za wynagrodzeniem 1752 zł. W treści powyższej umowy strony postanowiły również, że:

- sposób wypłaty ustalony został oddzielnie dla każdego rachunku;
- wykonawca użyje do wykonania dzieła materiałów własnych;
- bez pisemnej zgody zamawiającego wykonawca nie może powierzyć

wykonania dzieła innej osobie;

- w sprawach nieuregulowanych umową mają zastosowanie

odpowiednie paragrafy Kodeksu cywilnego.

W dniu 31 marca 2009r. R. K. (1) wystawiła dla M. S. rachunek za wykonanie zbierania ofert reklamowych w miejscowościach Z., H., Ł. i Ż., według umowy o dzieło nr (...) z dnia 5.01.2009r. na kwotę 1752 zł brutto. W tym samym dniu wynagrodzenie objęte tymi rachunkami zostało przez M. S. wypłacone R. Z. (1)

(dowody: odpis umowy i odpis rachunku do tej umowy k. 49 i 50 akt kontroli ZUS złożonych do akt sprawy).

Powyższa umowa wykonywana była przez strony w ten sposób, iż w miejscowościach wskazanych w umowie R. Z. (1) zbierała od podanych jej przez M. S. kontrahentów oferty reklamowe. Wysokość wynagrodzenia R. Z. (1) uzależniona była od ilości zebranych ofert, jak i od ilości słów, które składały się na całą reklamę. Praca R. Z. (1) na podstawie zawartej z M. S. umowy polegała na tym, że powinna ona zebrać w danej miejscowości taką liczbę ofert reklamowych, która pozwoliłaby na postawienie tablicy z reklamami w danej miejscowości.

(dowód: przesłuchanie zainteresowanej R. Z. (1) i odwołującego się płatnika M. S.; fotografia tablicy reklamowej – k. 41 akt sprawy).

W dniu 5 stycznia 2009r. M. S. (1) i Z. S. (1) zawarli pisemną umowę, nazwaną „umową o dzieło nr (...)”, na mocy której M. S. (1) (jako zamawiający) zamówiła u Z. S. (1) wykonanie dzieła polegającego „na zbieraniu ofert reklamowych w miejscowościach: G., Ł.”, a Z. S. (1) (jako wykonawca)

przyjął dzieło do wykonania w terminie od 5 stycznia 2009r do 31 marca 2009r. za wynagrodzeniem w kwocie 701 zł. Pozostałe postanowienia umowy miały tę samą treść, co postanowienia umowy zawartej w dniu 5 stycznia 2009r. pomiędzy M. S. (1) a R. Z. (1). W dniu 31 marca 2009r. Z. S. wystawił dla M. S. rachunek za zbieranie ofert reklamowych w miejscowościach G. i Ł., według umowy o dzieło nr (...) z dnia 5 stycznia 2009r. na kwotę 701 zł brutto. W tym samym dniu wynagrodzenie to zostało przez M. S. wypłacone Z. S. (1)

(dowód: odpis umowy o dzieło i rachunek do tej umowy k. 47-48 akt kontroli organu rentowego, przesłuchanie zainteresowanego Z. S. oraz zainteresowanej M. S.).

M. S. (1) i R. P. (1) zawarli 4 pisemne umowy nazwane „umowami o dzieło”:

- nr (...). z dnia 1 lutego 2010r., mocy której M. S. (1) (jako zamawiający) zamówiła u R. P. (1) wykonanie dzieła, polegającego na zbieraniu zamówień reklamowych do publikacji w miejscowościach O., W., P., P., N., a R. P. (1) (jako

wykonawca) przyjął to dzieło do wykonania w terminie od 1 lutego 2010r. do 13 sierpnia 2010r. za wynagrodzeniem 4500 zł netto, zgodnie z załączonym rachunkiem;

- nr (...) z dnia 15 października 2010r, na mocy której M. S. (1) (jako zamawiający) zamówiła u R. P. (1) wykonanie dzieła, polegającego na zbieraniu zamówień reklamowych do kalendarzy w miejscowościach O., I., a R. P. (1) (jako wykonawca) przyjął to dzieło do wykonania, w terminie od 15 października 2010r. do 30 listopada 2010r. za wynagrodzeniem w kwocie 600 zł brutto, zgodnie z załączonym rachunkiem;

- nr (...) z dnia 10 lutego 2011r. , na mocy której M. S. (1) (jako zamawiający) zamówiła u R. P. (1) wykonanie dzieła, polegającego na usługach akwizycyjnych, rozwożeniu wydawnictw, a R. P. (1) (jako wykonawca) przyjął to dzieło do wykonania w terminie od 10 lutego 2011r. do 31 sierpnia 2011r. za wynagrodzeniem w wysokości 1000 zł netto, zgodnie z załączonym rachunkiem;

- nr (...) z dnia 1 września 2011r., na mocy której M. S. (1) (jako zamawiający) zamówiła u R. P. (1) wykonanie dzieła, polegającego na usługach akwizycyjnych, rozwożeniu wydawnictw, a R. P. (1) (jako wykonawca) przyjął to dzieło do wykonania w terminie od 1 września 2011r. do 2 stycznia 2012r. za wynagrodzeniem w wysokości 800 zł brutto, zgodnie z załączonym rachunkiem.

M. S. (1) wypłaciła R. P. (1) wynagrodzenie w wysokościach wskazanych w powyższych kwotach, na podstawie rachunków z dnia 30 sierpnia 2010r., z dnia 30 listopada 2010r., z dnia 31 sierpnia 2011r. i z dnia 2 stycznia 2012r.

(dowód: odpisy umów i rachunków k. 40-46 akt kontroli organu rentowego oraz przesłuchanie zainteresowanego R. P. i odwołującej się M. S.).

Prawomocnym wyrokiem z dnia 7 lutego 2013r. (sygn. akt VI U 4802/12) wydanym w odrębnym procesie Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych:

1) zmienił zaskarżoną przez M. S. decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 3 sierpnia 2012r. nr (...) poprzez stwierdzenie, że R. P. (1) nie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym (emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu) z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów o świadczenie usług na rzecz płatnika WYDAWNICTWA (...) w okresie od 1 lutego 2010r. do 31 sierpnia 2010r., od 15 października 2010r. do 30 listopada 2010r. i od 10 lutego 2011r. do 2 stycznia 2012r.

2) zmienił zaskarżoną przez M. S. decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. nr (...) z dnia 3 sierpnia 2012r. poprzez stwierdzenie, że Z. S. (1) nie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym (emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu) z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów o świadczenie usług na rzecz płatnika WYDAWNICTWA (...) w okresie od 5 stycznia 2009r. do 31 marca 2009r.

W pisemnych motywach tego wyroku Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym sprawę VI U 4802/12, VI U 4803/12 (połączone do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia) wskazał, iż w jego ocenie umowy zawarte między zainteresowanymi R. P. (1) i Z. S. (1), a M. S. należało uznać za umowy o dzieło w rozumieniu art. 627 K.c.

(wyrok z 7.02.2013r. wraz z uzasadnieniem – k. 22, k.24-30 akt sprawy VI U 4802/12).

Powyższy prawomocny wyrok miał istotne znaczenie (prejudykat) dla rozstrzygnięcia rozpatrywanych w niniejszym procesie spraw z odwołań M. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. nr (...) i (...) z dnia 3 sierpnia 2012r. w częściach dotyczących Z. S. (1) i R. P. (1). Wynika to z treści:

- art. 104 ust.1 pkt 1 a i c powołanej wyżej ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, zgodnie z którym składki na Fundusz Pracy ustalone od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, wynoszących w przeliczeniu na okres miesiąca , co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę, opłacają pracodawcy oraz inne jednostki organizacyjne m.in. za osoby pozostające w

stosunku pracy i osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej, zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia;

- art. 29 ust.1 powołanej wyżej ustawy z dnia 13 lipca 2006r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, zgodnie z którym obowiązujące składki na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych ustala się od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe bez ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Skoro prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 7 lutego 2013r. (sygn. akt VI U 4802/12) przesądzono, iż w okresach wskazanych w tym wyroku R. P. (1) i Z. S. (1) nie podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym (emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu) z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów świadczenia usług na rzecz płatnika M. S., a podstawą faktyczną tego procesu były te same umowy, których dotyczyły decyzji nr (...) z dnia 3 sierpnia 2012r. (w częściach odnoszących się do tych samych zainteresowanych R. P., Z. S.), to decyzje te podlegały zmianie w sposób wskazany w pkt I i II wydanego w niniejszej sprawie wyroku. Skoro bowiem prawomocnie przesądzono w odrębnym procesie, iż R. P. i Z. S. nie podlegają ubezpieczeniom społecznym (emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu) z tytułu zatrudnienia u M. S. w okresach wskazanych w tym wyroku, a kwoty stanowiące podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia – zgodnie z powołanymi wyżej przepisami ustaw o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy – stanowią podstawę do ustalenia składek na Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, to osoby te nie podlegają także ubezpieczeniom przewidzianym w tych ostatnich ustawach, a płatnik składek nie ma obowiązku uiszczania składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, ustalonych od wynagrodzeń wypłacanych R. P. i Z. S. za pracę wykonaną przez nich na podstawie umów o dzieło.

Innymi słowy skoro nie ma podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, to nie ma również takiej podstawy dla składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Okoliczność tę dostrzegł w toku niniejszego procesu organ rentowy, a jego pełnomocnik na rozprawie wniósł o zmianę decyzji nr (...) w zakresie dotyczącym zainteresowanych R. P. i Z. S. (e-protokół rozprawy in fine).

Powyższe motywy uzasadniły zmianę zaskarżonych decyzji nr (...) w częściach dotyczących R. P. i Z. S. poprzez stwierdzenie, iż M. S. (1) nie ma obowiązku uiszczania składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych świadczeń Pracowniczych, w miesiącach objętych tymi decyzjami.

Odrębnej argumentacji wymaga rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w zakresie decyzji (...) Oddziału w B. nr (...) (dotyczącej wyłącznie R. Z. (1)) oraz decyzji nr (...) w częściach dotyczących tej osoby.

Na wstępie zwrócić należy w tym miejscu uwagę na to, iż co do decyzji nr (...) i decyzji nr (...) w częściach dotyczących zainteresowanej R. Z. (1) brak było prejudykatu, który wpłynąłby na rozstrzygnięcie rozpoznawanych spraw w zakresach dotyczących tej osoby. Sąd Okręgowy w składzie rozstrzygającym spór w powyższym zakresie miał zatem pełną swobodę decyzyjną. Spór dotyczący R. Z. (1) wszczęty na skutek odwołań M. S. od wskazanych wyżej trzech decyzji w zakresie dotyczącym tej zainteresowanej dotyczył kwalifikacji normatywnej umowy z dnia 5 stycznia 2009r. nazwanej przez jej strony „ umową o dzieło ”. Płatnik składek – M. S. (1) – twierdziła w odwołaniu, iż umowa to spełnia wszystkie ustawowe wymogi umowy o dzieło, wynikające z art. 617 K.c. Z kolei organ rentowy ustalił w zaskarżonych decyzjach, iż umowa ta ma charakter umowy o świadczenie usług, do której z mocy art. 750 K.c. stosuje się przepisy o zleceniu (art. 734 K.c.).

Stosownie do treści art. 627 K.c. przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Przedmiotem umowy jest zobowiązanie do wykonania określonego dzieła, które może mieć charakter materialny, jak i niematerialny, zaś sama umowa jest umową rezultatu. Zatem wskazana umowa ma prowadzić do powstania konkretnego rezultatu poddającego się kontroli na istnienie wad fizycznych rozumianych, jako odstępstwo uzyskanego efektu pracy od rezultatu umówionego przez strony. W

konsekwencji przedmiotem świadczenia przyjmującego zamówienie jest wykonanie dzieła, które może polegać na jego stworzeniu lub przetworzeniu do takiej postaci, w jakiej poprzednio nie istniało. Wykonanie zatem oznaczonego dzieła stanowi najczęściej jakiś proces pracy lub twórczości o możliwym do określenia momencie początkowym i końcowym. Celem tego procesu jest doprowadzenie do efektu (rezultatu) określonego przez strony w momencie zawierania umowy. Należy wskazać, że dzieło stanowi zawsze zjawisko przyszłe, jest czymś, co w chwili zawarcia umowy nie istnieje, lecz ma dopiero powstać w jakiejś określonej przyszłości. Rezultat, o jaki umawiają się strony, musi być z góry określony. Określenie to może nastąpić przy użyciu różnych metod, jak np.; z zastosowaniem obiektywnych jednostek metrycznych, przez zestawienie z istniejącym wzorem, z wykorzystaniem planów, rysunków, przez opis. Przedmiot umowy o dzieło może być zatem określony w różny sposób, różny może być także stopień dokładności tego określenia. Sposób określenia nie powinien jednak budzić wątpliwości, o jakie dzieło chodzi (por. Kodeks cywilny Komentarz pod redakcją prof. dr hab. Krzysztofa Pietrzykowskiego Prawo zobowiązań - część szczegółowa, System tom 7, 2009 r.).

Natomiast zgodnie z treścią art. 750 k.c. do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu (art. 734 K.c). Przedmiotem umowy z art. 750 K.c. jest dokonanie czynności faktycznej jako usługi, za wynagrodzeniem. Jest to umowa starannego działania, zatem jej celem jest wykonywanie określonych czynności, które nie muszą zmierzać do osiągnięcia rezultatu. Jednym z kryteriów pozwalających na odróżnienie umowy o dzieło od umowy o świadczenie usług jest możliwość poddania umówionego rezultatu (dzieła) sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych (por. wyrok S.A. w Lublinie z dnia 26 stycznia 2006 r. w sprawie III AUa 1700/05, publik. LEX nr 359844).

W odróżnieniu od umowy zlecenia oraz umowy o świadczenia usług, umowa o dzieło wymaga, by starania przyjmującego zamówienia doprowadziły do konkretnego, w przyszłości indywidualnie oznaczonego rezultatu. Umowa zlecenia oraz umowa o świadczenie usług nie akcentują tego rezultatu, jako koniecznego do osiągnięcia nie wynik zatem (jak w umowie o dzieło), lecz starania w celu osiągnięcia tego wyniku, są elementem wyróżniającym dla umowy zlecenia i umowy o świadczenie usług, tj. przedmiotowo istotnym (por. wyrok S.A. w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 1993 r. w sprawie III AUr 357/93, publik. LEX nr 13794).

Podkreślić przy tym należy, że umowa o dzieło wymaga od przyjmującego zamówienie osiągnięcie w przyszłości konkretnego, z góry określonego rezultatu (dzieła), podlegającemu sprawdzianowi według kryteriów określonych w tego rodzaju umowie.

Analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego wskazuje – w ocenie Sądu Okręgowego w składzie rozpoznającym niniejsze sprawy –, iż zawarta pomiędzy M. S. a R. Z. (1) umowa miała charakter umowy o świadczenie usług, do której stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące umowy zlecenia (art. 750 K.c.). Kwalifikację tę potwierdza już sama treść umowy, w której przewidziane do wykonania „dzieło” miało polegać na zbieraniu ofert reklamowych we wskazanych w umowie miejscowościach. Zbieranie ofert jest świadczeniem usługi i samo w sobie nie może tworzyć dzieła w rozumieniu art. 627 K.c. Zebrane oferty reklamowe, co uznać należy za oczywiste nie poddają się sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych (por. wyrok SN z 3.11.2000r. IV CKN 152/00 – OSNC 2001/14/63).

Dodatkowo podkreślić też należy, iż umowy o dzieło są z reguły zawierane na czas wykonania określonej pracy, czyli czas potrzebny na realizację dzieła. Data jego przedłożenia do akceptacji zamawiającemu (data odbioru dzieła) jest w umowie precyzyjnie określona, wyznaczając czasową perspektywę trwania (wykonywania umowy). Zamawiającemu zależy na tym, aby w tym umownie wskazanym terminie dzieło zostało rzeczywiście zrealizowane, nie jest on natomiast zainteresowany rozkładem czasu pracy przyjmującego zamówienie czy intensywnością tej pracy w poszczególnych okresach.

Z kolei umowy zlecenia z reguły zawierane są na określony czas (np. trzy miesiące albo pół roku), a zleceniodawcy (świadczeniobiorcy) zależy aby zleceniobiorca (usługobiorca) przez cały czas trwania umowy pozostawał w jego dyspozycji i wykonywał przyjęte obowiązki (por. Rafał Gortat „Kiedy umowa zlecenie a kiedy o dzieło” Służba Prawnicza z 2005r. Nr 11, str. 5 i następ.).

Umowa z dnia 5 stycznia 2009r. wyznaczała przedział czasowy trzech miesięcy na zbieranie przez R. Z. (1) ofert reklamowych, nie wyznaczała natomiast terminu wykonania dzieła. Była to typowa umowa starannego działania, a nie rezultatu, zaś przewidziane w niej wynagrodzenie odnosiło się do całego okresu przewidzianego dla R. Z. (1) na zbieranie ofert (świadczenie usług), a nie do dzieła wyodrębnionego fizycznie, wykonywanego i ukończonego w określonym, konkretnym terminie (dacie). Kolejnego argumentu potwierdzającego powyższą kwalifikację poszukiwać należy w sposobie wykonywania tej umowy, który wskazywał na to, iż R. Z. nie miała obowiązku zrealizowania umowy we wszystkich miejscowościach wskazanych w jej treści. Z przesłuchania M. S. wynikało bowiem, iż ubezpieczona nie zdążyła w okresie wskazanym w umowie zebrać odpowiedniej ilości ofert w Ż., i ktoś inny kończył zbieranie ofert w tym miejscu (k. 46 skróconego protokołu i e-protokół rozprawy). Zatem to nie konkretny rezultat był przedmiotem tej umowy, lecz usługi, które świadczyła na jej podstawie zainteresowania R. Z..

Zaskarżone co do tej osoby decyzje były zatem zgodne z przepisami prawa materialnego wskazanymi w ich treści przez organ rentowy. W tym stanie rzeczy na podstawie art. 477¹⁴§1 K.p.c. w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 9 ust. 4a, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, art. 18 ust.3 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 66 ust.1, art. 81 ust.1 i 6 ustawy z dnia 27. 08.2004r. o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, jak również w związku z art. 104 ust.1 pkt a i c ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 2006r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, Sąd Okręgowy orzekł o oddaleniu w całości odwołania M. S. od decyzji nr (...) z dnia 3 sierpnia 2012r. oraz o oddaleniu wniesionych przez nią odwołań od decyzji nr (...) z dnia 3 sierpnia 2012r., w częściach w których decyzje te dotyczyły obowiązku uiszczenia składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych z tytułu zatrudnienia R. Z. (1) na podstawie umowy o świadczenie usług.

SSO Janusz Madej